

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

ĐỖ ÁNH HỒNG

PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC
GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ CHO HỌC SINH TIỂU HỌC
TRONG DẠY HỌC MÔN KHOA HỌC

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN, NĂM 2018

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

ĐỖ ÁNH HỒNG

**PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC
GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ CHO HỌC SINH TIỂU HỌC
TRONG DẠY HỌC MÔN KHOA HỌC**

Ngành: GIÁO DỤC HỌC (GD TIỂU HỌC)

Mã số: 8.14.01.01

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: TS. NGUYỄN THỊ THU HẰNG

THÁI NGUYÊN, NĂM 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu và kết quả nghiên cứu nêu trong đề tài là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình nào khác, các thông tin trích dẫn trong đề tài đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, tháng 9 năm 2018

Tác giả luận văn

ĐỖ ÁNH HỒNG

**XÁC NHẬN
CỦA KHOA CHUYÊN MÔN**

**XÁC NHẬN
CỦA NGƯỜI HƯỚNG DẪN**

TS. Nguyễn Thị Thu Hằng

LỜI CẢM ƠN

Trước hết, tôi xin bày tỏ sự kính trọng và biết ơn sâu sắc đến TS. Nguyễn Thị Thu Hằng, người đã tận tâm, nhiệt tình chỉ bảo tôi trong suốt quá trình nghiên cứu và hoàn thành luận văn này.

Tôi xin được gửi lời cảm ơn trân trọng tới các thầy, cô giáo khoa Giáo dục Tiểu học - Trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên đã tạo mọi điều kiện thuận lợi trong suốt thời gian tôi học tập và nghiên cứu tại đây.

Tôi cũng xin chân thành cảm ơn sự hợp tác, giúp đỡ của các thầy cô giáo và các em học sinh trường Tiểu học Bình Sơn, trường tiểu học Trường Sơn, trường TH&THCS Bình Sơn huyện Lục Nam - tỉnh Bắc Giang đã tạo mọi điều kiện và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình khảo sát và thực nghiệm sư phạm.

Để hoàn thành luận văn: ***“Phát triển năng lực giải quyết vấn đề cho học sinh tiểu học trong dạy học môn Khoa học”*** chúng tôi đã sử dụng, kế thừa có chọn lọc các nghiên cứu của các tác giả đi trước, đồng thời nhận được rất nhiều sự quan tâm, chỉ bảo của các thầy, cô giáo; sự giúp đỡ của bạn bè, người thân đã đồng viên tôi trong quá trình hoàn thành luận văn.

Mặc dù đã có nhiều cố gắng và nỗ lực để hoàn thành tốt luận văn nhưng chắc chắn sẽ không tránh khỏi những thiếu sót. Kính mong nhận được sự chỉ bảo, đóng góp của các thầy, cô giáo và các bạn.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 9 năm 2018

Tác giả luận văn

Đỗ Ánh Hồng

MỤC LỤC

Trang phụ bìa	
Lời cam đoan	i
Lời cảm ơn.....	ii
Mục lục	iii
Danh mục viết tắt.....	iv
Danh mục các bảng.....	v
MỞ ĐẦU	6
1. Lý do chọn đề tài	6
2. Mục đích nghiên cứu	7
3. Khách thể và đối tượng nghiên cứu.....	7
4. Giả thuyết khoa học.....	7
5. Nhiệm vụ nghiên cứu	8
6. Phạm vi nghiên cứu	8
7. Phương pháp nghiên cứu.....	8
8. Cấu trúc đề tài.....	9
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ DẠY HỌC PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ TRONG DẠY HỌC MÔN KHOA HỌC	9
1.1. Tổng quan vấn đề nghiên cứu về dạy học phát triển năng lực giải quyết vấn đề.....	10
1.2. Một số khái niệm công cụ	12
1.2.1. Năng lực	12
1.2.2. Năng lực giải quyết vấn đề.....	14
1.2.3. Dạy học phát triển năng lực GQVĐ.....	16
1.3. Dạy học phát triển năng lực giải quyết vấn đề cho học sinh tiểu học trong môn Khoa học	16
1.3.1. Cấu trúc năng lực GQVĐ cho học sinh tiểu học.....	16

1.3.2. Mục tiêu và nội dung dạy học phát triển năng lực giải quyết vấn đề.....	17
1.3.3. Phương pháp, hình thức tổ chức dạy học phát triển năng lực giải quyết vấn đề.....	18
1.3.4. Đánh giá quá trình dạy học phát triển năng lực giải quyết vấn đề....	19
1.3.5. Các yếu tố ảnh hưởng đến quá trình dạy học phát triển năng lực giải quyết vấn đề.....	19
1.4. Đặc điểm tâm sinh lí học sinh cuối cấp tiểu học với việc tổ chức DH nhằm phát triển năng lực giải quyết vấn đề.....	21
1.4.1. Khái quát đặc điểm tâm sinh lí của học sinh cuối cấp tiểu học	21
1.4.2. Mối quan hệ giữa đặc điểm tâm sinh lí học sinh cuối cấp tiểu học với việc phát triển năng lực giải quyết vấn đề.....	22
1.5. Thực trạng việc tổ chức dạy học phát triển năng lực giải quyết vấn đề ở một số trường tiểu học hiện nay	23
1.5.1. Khái quát quá trình điều tra thực trạng.....	23
1.5.2. Thời gian, địa điểm, đối tượng điều tra.....	23
1.5.3. Phương pháp điều tra.....	24
1.5.4. Nội dung điều tra	24
1.5.5. Kết quả điều tra	24
1.6. Nhận xét chung.....	32
KẾT LUẬN CHƯƠNG 1	34
Chương 2: MỘT SỐ BIỆN PHÁP PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ CHO HỌC SINH TIỂU HỌC TRONG DẠY HỌC MÔN KHOA HỌC	35
2.1. Các nguyên tắc đề xuất biện pháp.....	35
2.1.1. Đảm bảo phù hợp với đặc điểm tâm lí học sinh.....	35
2.1.2. Đảm bảo tính thực tiễn	35

2.1.3. Đảm bảo tính sinh động, hấp dẫn và kích thích học sinh giải quyết vấn đề.....	36
2.1.4. Đảm bảo phù hợp với đặc trưng dạy học môn Khoa học.....	37
2.2. Khai thác nội dung bài học để xây dựng các tình huống có vấn đề gắn liền với thực tiễn cuộc sống.....	38
2.2.1. Ý nghĩa của biện pháp.....	38
2.2.2. Cách tiến hành.....	39
2.2.3. Ví dụ minh họa.....	40
2.3. Sử dụng các phương pháp dạy học theo hướng trải nghiệm.....	46
2.3.1. Ý nghĩa của biện pháp.....	46
2.3.2. Cách tiến hành.....	47
2.3.3. Ví dụ minh họa.....	50
2.4. Đánh giá năng lực giải quyết vấn đề của học sinh thông qua các sản phẩm hành động, việc làm.....	55
2.4.1. Ý nghĩa của biện pháp.....	55
2.4.2. Cách tiến hành.....	56
2.4.3. Ví dụ minh họa.....	57
2.5. Phối hợp với gia đình và cộng đồng địa phương để tổ chức các hoạt động vận dụng sau bài học trên lớp.....	60
2.5.1. Ý nghĩa của biện pháp.....	60
2.5.2. Cách tiến hành.....	60
2.5.3. Ví dụ minh họa.....	61
KẾT LUẬN CHƯƠNG 2.....	64
Chương 3: THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM.....	65
3.1. Mục đích thực nghiệm.....	65
3.2. Nhiệm vụ thực nghiệm.....	65
3.3. Địa bàn thực nghiệm.....	65
3.4. Tổ chức thực nghiệm.....	65

3.5. Nội dung thực nghiệm	67
3.6. Tiêu chí đánh giá	69
3.7. Kết quả thực nghiệm	70
3.7.1. Kết quả trước thực nghiệm.....	70
3.7.2. Kết quả sau thực nghiệm	72
3.7.3. Phân tích kết quả sau khi thực nghiệm.....	74
3.8. Nhận xét chung.....	77
KẾT LUẬN CHƯƠNG 3	78
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....	79
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	81
PHỤ LỤC	

DANH MỤC VIẾT TẮT

Viết tắt	Viết đầy đủ
ĐC	Đối chứng
DH	Dạy học
GDNGLL	Giáo dục ngoài giờ lên lớp
GQVĐ	Giải quyết vấn đề
GV	Giáo viên
HS	Học sinh
HSTH	Học sinh tiểu học
KHBH	Kế hoạch bài học
TH&THCS	Tiểu học và trung học cơ sở
TN	Thực nghiệm

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1: Sự cần thiết của việc tổ chức dạy học phát triển năng lực giải quyết vấn đề cho học sinh	25
Bảng 1.2: Quan niệm của giáo viên về dạy học phát triển năng lực giải quyết vấn đề.....	26
Bảng 1.3. Mức độ tổ chức dạy học phát triển năng lực giải quyết vấn đề cho học sinh tiểu học	27
Bảng 1.4. Cách tiếp cận tổ chức dạy học phát triển năng lực giải quyết vấn đề của giáo viên tiểu học trong các môn học và hoạt động giáo dục	28
Bảng 1.5. Hiệu quả tổ chức dạy học phát triển năng lực giải quyết vấn đề trong các môn học và HĐGD ở trường tiểu học	30
Bảng 3.1. Kế hoạch thực nghiệm	67
Bảng 3.2. Kết quả kiểm tra bài 9 -10 môn Khoa học của lớp thực nghiệm và lớp đối chứng trước thực nghiệm	70
Bảng 3.3. Kết quả kiểm tra Bài 18 môn Khoa học của lớp thực nghiệm và lớp đối chứng trước thực nghiệm	71
Bảng 3.4. Kết quả kiểm tra Bài 9 - 10 môn Khoa học của lớp thực nghiệm và lớp đối chứng sau thực nghiệm	72
Bảng 3.5. Kết quả kiểm tra Bài 18 môn Khoa học của lớp thực nghiệm và lớp đối chứng sau thực nghiệm	73
Bảng 3.6. Kết quả bày tỏ thái độ của HS khi học môn Khoa học	76